

Seletuskiri haridus- ja teadusministri määruse „Vabaühenduste toetamise tingimused ja kord“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesolev määrus kehtestatakse [riigieelarve seaduse](#) § 53¹ lõike 1 alusel.

Määrust täiendatakse eesmärgiga toetada üleriigilisi olümpiaade ja muid andekust toetavaid õpilastegevusi pakkuvaid ühinguid ning nende tegevuste piirkonnavoore korraldavaid omavalitsusliite. Samuti avatakse taotlemisõigus valdkondlikele ametiühingutele ning antakse ministriumile õigus eraldada kinnitatud partnerile täiendav toetus ilma taotlusvooru korraldamata.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Haridus- ja Teadusministeeriumi üldhariduspoliitika osakonna kaasava hariduse valdkonna nõunik Sandra Fomotskin (sandra.fomotskin@hm.ee), strateegia- ja finantsosakonna nõunik Britt Saarsen (britt.saarsen@hm.ee), õiguspoliitika osakonna õigusnõunikud Indrek Kilk (indrek.kilk@hm.ee) ja Margit Kiin (margit.kiin@hm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käesolev määrus on kehtestatud riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel, mille kohaselt seab minister tingimused ja korra ministriumi valitsemisala vahendite arvelt riigisisese toetusprogrammi elluviimiseks, toetusprogrammist vahendite saamiseks ning saadud vahendite kasutamiseks.

Eelnõu annab valdkondlikele ametiühingutele õiguse toetust taotleda. Määruse peatükist 2 „Tingimused taotlejale ja nõuded taotlusele“ eemaldatakse seni kehtinud piirang, mis välistas ametiühingud toetuse taotlejate ringist. Muudatus on vajalik, kuna valdkondlike ametiühingute seas võib olla potentsiaalseid partnereid, kes aitaksid määruse peatükis 4 avatud tegevussuundasid ellu viia.

Eelnõuga täiendatakse määruse 4. peatükki „Tegevussuunad programmide elluviimiseks“ lisades sinna 8. jao „Õpilaste andeid toetavate tegevuste elluviimine“. Täiendusega reguleeritakse olümpiaade ja õpilastegevusi pakkuvate vabaühenduste toetamist. Siiani on vabaühendusi toetatud läbi üheaastaste tegevustoetuste.

Tegevused, millele määruse alusel elluvijaid otsitakse on:

- Üleriigilise kunstiolümpiaadi korraldamine (elluvija tänaseni MTÜ Kunstihariduse Ühing);
- Üleriigilise majandusolümpiaadi korraldamine ja Eesti parima õpilasfirma esinduse lähetamine Euroopa õpilasfirmade võistlusele (elluvija tänaseni SA Junior Achievement Eesti);
- Üleriigilise muusikaolümpiaadi korraldamine ja Eesti esinduse lähetamine rahvusvahelisele muusikaolümpiaadile (elluvija tänaseni MTÜ Eesti Muusikaõpetajate Liit);
- Üleriigilise ajaloo-olümpiaadi korraldamine (elluvija tänaseni MTÜ Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts);
- Üleriigilise ühiskonnaõpetuse olümpiaadi korraldamine (elluvija tänaseni MTÜ Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts);
- Üleriigilise ajaloo-alaste uurimistööde konkursi korraldamine (elluvija tänaseni MTÜ Eesti Ajaloo- ja Ühiskonnaõpetajate Selts);

- Üleriigilise inimeseõpetuse olümpiaadi korraldamine (elluvija tänaseni MTÜ Inimeseõpetuse Ühing);
- Väitluse meistrivõistluste korraldamine ja Eesti esinduse lähetamine keskkoolide väitluse maailmameistrivõistluste (elluvija tänaseni MTÜ Eesti Väitlusselts);
- Üleriigiliste olümpiaadide ja muude andekust toetavate õpilasvõistluste piirkonnavoorede korraldamine (elluvijateks tänaseni maakondlikud omavalitsusliidud).

Eelnõusse lisatud 8. jagu keskendub õpilaste erinevaid andeid toetavate tegevuste elluviimisele, et tekitada õpilastel täiendavat motivatsiooni uute teadmiste ja oskuste omandamiseks. Tegevussuund motiveerib ka õpetajaid oma õpilaste andeid märkama ja nende annete arengut toetama. Kõik tegevused, millele elluvijaid otsitakse, eeldavad tulemuslikku koostööd ning tegutsemist nii üleriigiliselt kui ka rahvusvahelistes võrgustikes. Tegevuste elluviimisel tuleb tagada tegevuste väljakujunenud kvaliteet, sotsiaalne usaldusvärsus ja hea maine. Taotleja seisab ka tegevuste jätkusuutlikkuse ja järjepidevuse eest. Näiteks korraldades võimalusel koolitusi õpetajatele/juhendajatele, et tagada kõigi piirkondade õpilastele sarnased tingimused olümpiaadidel ja konkurssidel osalemiseks. Taotleja peab taotluses näitama, kuidas ta toetuse abil planeerib ellu viia vähemalt ühte eelmainitud tegevustest.

Määruse 5. peatükki „Toetuse kasutamine, aruandlus ja toetuse tagasinõudmine“ lisatakse ka säte, mis annab paindlikkust nii toetuse andjale kui saajale. Paragrahvi 19 täiendatakse lõikega, mis annab ministriumile õiguse anda lisatoetust mõnele varasemalt kinnitatud partnerile, ilma uut taotlusvooru korraldamata. Lisatoetuse eraldamine peab olema seotud tegevuste mahu suurenemise või uute asjaolude ilmnemisega, mida ühing ei näinud taotluse esitamisel ette. Lisatoetuse eraldamise vajalikkust ja võimalikkust hindab komisjon.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga seotud Euroopa Liidu õigusakte ei ole.

4. Määruse mõjud

Määruse muudatusel on oluline mõju ministriumide partnerite toimetulekul, täpsemalt olümpiaade ja õpilastegevusi pakkuvate vabaühenduste toimimisel. Lisaks valdkondade poliitikate arendamisele, aitavad määrusega toetatavad tegevused tugevdada valdkondlikku huvikaitset ning võimestada kodanikuühiskonda, mis panustab avatud valitsemise demokraatia tugevdamisse.

Määrus ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses. Taotluste esitamise faasis küsitakse tegevuste elluviimisega seotud isikute kontakte. Taotlusvooru puhul ei ole tegemist isikuandmete töötlemisega ulatuses, mis mõjutaks õigusi või kohustusi või väljuks õigusaktides sätestatud piiridest.

Muudatusel on positiivne mõju regionaalarengule, kuna toetatakse maakondlike omavalitsusliitude tegevusi üleriigiliste õpilasvõistluste piirkonnavoorede korraldamisel. Samuti avaldub positiivne mõju regionaalarengule seeläbi, et toetatavad tegevused eeldavad üleriigilisi tegevusi läbiviivate ühenduste tegutsemist üle-Eestiliselt.

Määrusel puudub oluline keskkonnamõju, mõju majandusele ning riigi julgeolekule ja rahvusvahelistele suhetele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Tegevussuuna „Õpilaste andeid toetavate tegevuste elluviimine“ taotlusvoor planeeritakse avada ja toetused eraldada 2025. a III kvartalis. Tegevussuuna ja selle eesmärkide elluviimiseks on kavandatud perioodil 01.09-31.12.2025 jaotada 230 000 eurot ning 2026. ja 2027. aastal 719 000 eurot mõlemal aastal.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Määrus loodi 2025. a alguses, mil see kooskõlastati Rahandusministeeriumiga. Sel korral kooskõlastamise vajadust ei ole, kuna määruse üldistes põhimõtetes muudatusi ei kujundata.

Määrust ei esitata arvamuse avaldamiseks puudutatud ühingutele, kuna ühingutega on määruse ettevalmistamise käigus konsulteeritud ning toetatavate tegevuste katkemise vältimiseks tuleb viivitamata luua õiguslik alus avatud taotlusvooru korraldamiseks. Pikaajalise andekust toetavate tegevuste toetamise tervikmudeli väljatöötamiseks, mis hõlmaks ka ülikoolide poolt sarnaste tegevuste läbiviimise toetamist, koostatakse uus määrus ning sidusrühmad kaasatakse selle ettevalmistamisse.

Ülle Matsin
üldhariduspoliitika osakonna juhataja